

تحلیل محتوا کتب علوم اجتماعی و فارسی (بخوانیم) دوره ابتدایی از منظر آموزه های ترافیکی

آرمان جلیله وند^۱، سید ابولقاسم سیدان^۲، سهیلا هاشمی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی روانشناسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۲- مدرس گروه روانشناسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۳- دانشیار گروه روانشناسی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف کلی تحلیل محتوای کتب علوم اجتماعی و فارسی (بخوانیم) دوره ابتدایی از منظره آموزه های ترافیکی در کتب مقطع ابتدایی کشور (کتب علوم اجتماعی و فارسی (بخوانیم)) انجام شده است، روش پژوهش از نوع کیفی بر اساس تحلیل محتوا بوده، بررسی کتب نمونه مورد نظر صرفاً بر اساس آموزه های ترافیکی و تحلیل محتوای مطالب و تصاویر انجام شده است. یافته های کلی نشان داد که علیرغم تغییرات محتوایی و توجه به مفاهیم ترافیکی در درس مرتبط، نیاز به تغییرات محتوایی_تصویری در سایر دروس که مستقیماً به محتوای ترافیکی مرتبط نیستند، ضرورت داشته تا نقش آموزش پنهان و غیر مستقیم در انتقال ارزش های اجتماعی برجسته تر مورد توجه قرار گیرد.

واژگان کلیدی: آموزش ترافیک، پیام های ترافیکی، تحلیل محتوایی_تصویری کتب دوره ابتدایی، روانشناسی ترافیک

مقدمه و بیان مسئله

اجتماعی شدن یا جامعه پذیری مفهومی است که به توصیف و تبیین چگونگی رفتارهایی می پردازد که فرد را قادر می سازد تا با فرهنگ جامعه خودش سازش یابد. در واقع، جامعه پذیری «فرآیندی است که بر اساس آن، فرد به اکتساب قوانین، رفتار و نظام باورها و بازخوردهای جامعه یا گروه مشخصی دست می یابد تا بتواند در درون آن جامعه زندگی کند» (دادستان، ۱۳۸۶). در جامعه پذیری، جامعه به القای ارزش ها و هنجارهای خویش به افراد نائل می آید (منطقی، ۱۳۸۳). از طریق اجتماعی شدن، فرد شیوه های زندگی جامعه خود را فرا می گیرد، شخصیتی کسب می کند و آمادگی رفتار به عنوان عضوی از یک جامعه را پیدا می کند. او یاد می گیرد خودش را با سیستم جدید انطباق داده و رفتاری مطابق با انتظارات جامعه انجام دهد (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، ۱۳۸۳). نخستین آژانسی که از سوی جامعه و با هدف جامعه پذیری کودک ایجاد و وارد عمل می شود نهاد رسمی آموزش و پرورش است، که هدف اصلی این نهاد همان جامعه پذیر کردن یا آماده ساختن کودک برای حضور و درک به موقع و هماهنگ ساخت ها، کارکرد ها و فرهنگ جامعه جهت نشان دادن عملکرد معقول اعم از واکنش ها، رفتار یا کنش، در جهت رفع نیازها و رسیدن به اهداف جمعی است (پیروزی، ۱۳۸۵). سریع ترین دوره ی رشد ابعاد شخصیتی انسان، دوره ی کودکی است. پژوهش ها نشان داده اند که اگر آموزش ها و محرکات مناسب در این دوره به کودکان ارائه نگردد، در دوران بعدی همین محرکات تأثیرات کمتری در تغییر پذیری کودک خواهند داشت. بر اساس نظریه ی بنجامین بلوم، حدود پنجاه درصد از رشد هوش از تولد تا ۴ سالگی صورت می گیرد. ۳۰٪ این رشد بین ۴ تا ۸ سالگی و تنها ۲۰٪ آن از ۸ تا ۱۷ سالگی محقق می شود. بلوم تأثیر زندگی در محیط غنی و محروم را در افزایش و کاهش نمره ی هوشی مورد تأکید قرار داده است. (عصاره، ۱۳۸۲)

عمده ی آموزش و پرورش کودکان در کشورما در مدارس انجام می شود. می توان محوریت آموزش در مدارس ایران را کتب درسی معرفی کرد. پس از بررسی های انجام شده برای کتب دبستانی، به نظر می رسد کتب علوم اجتماعی و فارسی بخوانیم پیام های ترفیکی بیشتر و هدفمند تری برای افزایش دانش ترفیکی دانش آموزان گردآوری کرده اند.

در جهان امروز، بخش حمل و نقل از جمله بخش های زیربنایی اقتصاد هر جامعه است که علاوه بر تحت تأثیر قراردادن فرآیند توسعه اقتصادی، خود نیز در جریان توسعه دچار تغییر و تحول می شود. حمل و نقل، با ایفای نقش رابط میان بازار تولید و بازار مصرف، به مثابه پایه های پلی است که بخش های مختلف جوامع با عبور از روی آن، به سمت توسعه پایدار حرکت می کنند. (تقی آبادی، ۱۳۹۳)

بارها در این سالها گفته شده که انسان به قربانی خود کرده هایش در روش غلط زندگی شهری بدل گردیده است. جمعیت روز به روز بیشتر می شود و با کم اثر کردن اقدامات توسعه حمل و نقلی مدیریت شهری به تهدیدی برای زندگی شهری در کلان شهرها بدل شده است (تربتی، ۱۳۹۰).

ترافیک یک واژه شناخته شده بین المللی است و در قوانین به مجموعه عبور و مرور وسائل نقلیه و اشخاص و حیوانات در راهها اطلاق می گردد. ترافیک از سه عامل تشکیل می شود این عوامل عبارتند از: انسان، راه، وسیله نقلیه. چنانچه هر یک از عوامل سه گانه نباشد اصولاً مساله ای بنام ترافیک وجود نخواهد داشت (مرادی، ۱۳۹۱).

روانشناسی ترافیک به عنوان بخشی از روانشناسی کاربردی به توصیف، پیش بینی و نیز تغییر احتمالی رفتار فرد راننده می پردازد. محور مرکزی روانشناسی ترافیک بررسی تردد در خیابانها می باشد، اما روانشناسی ترافیک همینطور به بررسی تردد بر روی خطوط راه آهن، تردد دریایی، هوایی و نیز فضایی هم می پردازد. بیشترین بررسیها بر روی رفتار رانندگان شخصی و عمومی هنگام رانندگی در خیابان ها انجام شده است. علاوه بر بررسی رفتار رانندگان، روانشناسی ترافیک به بررسی مراحل مختلف ترافیک،

انتخاب وسیله نقلیه، کنترل ترافیک و همینطور ساخت و ساز وسایل نقلیه و راه های ترددی به صورت سودمند و کاربرپسند می پردازد. هدف مهم و اساسی آن بالابردن ایمنی ترافیک است (پریچهر شریفی، ۱۳۹۰).

آموزش ترافیکی کودکان اهمیت دو چندان دارد، نکته اول اینکه کودکان به سه شکل در ترافیک حضور می یابند:
الف: عابر پیاده

ب: سرنشین وسایل نقلیه

ج: دوچرخه سوار (ابراهیمی، رحمانی، صبوری-۱۳۸۹)

نکته دوم اینکه حضور کودکان در آینده به عنوان کنترل کننده وسایل نقلیه است؛ بنابراین آموزش ترافیک به آنان ضرورت بیشتری دارد.

ایران از نظر سوانح ترافیکی به عنوان یکی از کشورهای دارای بیشترین موارد تصادف و مرگ و میر معرفی شده است (مرادی، ۱۳۹۵).

میزان تراکم راه و سرانه راه در ایران نسبت به کشورهای توسعه یافته بسیار پایین تر است. علیرغم این که نسبت تعداد اتومبیل به ازای

هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت در ایران در مقایسه با کشورهای توسعه یافته مثل ایالات متحده آمریکا و آلمان و هم چنین کشور همسایه (ترکیه) کمتر است اما نسبت مرگ ناشی از حوادث ترافیکی به تعداد اتومبیل در کشورمان به مراتب بیشتر است. در ایران نسبت مرگ عابرین و موتورسواران تقریباً بیشتر از کشورهای همسایه هم چون ترکیه و یا کشورهای توسعه یافته می باشد. هم چنین در اجرای مقررات، از جمله قوانین مرتبط با استفاده از کلاه ایمنی و سرعت غیر مجاز وضعیت ایران به مراتب ضعیف تر می باشد. نظر به آمار بالای کشور در زمینه افرادی که طی تصادفات رانندگی دچار مصدومیت می شوند و فوت می کنند، راه های پیشگیری از این اتفاقات ضروری می نماید (مرادی، ۱۳۹۵).

جدول مقایسه نسبت اتومبیل و نسبت مرگ ناشی از حوادث ترافیکی در ایران و چند کشور دیگر

کشور	تعداد اتومبیل (به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت)	تعداد مرگ ناشی از تصادف (به ازای هر ۱۰ هزار وسیله نقلیه)
ایران	۲۷۹	۱۱,۲۵
ایالات متحده آمریکا	۸۳۴	۱,۳۰
آلمان	۶۰۹	۰,۷۲
ترکیه	۲۰۷	۲,۶۷
افغانستان	۲۳	۱۹,۰۸

آمار متوفیات و مصدومین ناشی از حوادث رانندگی ارجاعی به مراکز پزشکی قانونی کشور طی سال ۱۳۹۵ به شرح زیر است:

وفات (از زمان تصادف تا فوت کمتر از ۳۰ روز): ۱۵۹۳۲ نفر

مصدومین: ۳۳۳۰۷۱ نفر

باید توجه داشت که آسیب یک تصادف رانندگی به مجروحان و متوفیات آن محدود نمی شود؛ همین حادثه می تواند سلامت روانی و بهزیستی مصدومین، خانواده و سایر اطرافیان افراد مجروح یا فوت شده را تحت تاثیر قرار دهد. همچنین هر شهروند به عنوان منابع انسانی اجتماع، با مخاطرات ترافیکی مواجه است.

لذا آموزش مناسب ترافیکی و مسائل ایمنی مربوط به آن ضروری می نماید.

بر این اساس سوالی که در این پژوهش مطرح می شود، این است که آیا محتوا کتب اجتماعی به عنوان کتب محوری در جامعه پذیری و کتب فارسی با توجه به آموزش نهان آن ها، در خصوص آموزش ترافیک مناسب و کافی عمل کرده اند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کیفی و مبتنی بر روش تحلیل محتوا است.

جامعه مورد نظر این پژوهش کتب درسی دوره ابتدایی می باشد. نمونه گیری این کتب به روش هدفمند انجام پذیرفته است. روش پژوهش توصیفی است؛ از آن جا که برای جمع آوری داده ها از روش تحلیل محتوای کتاب های درسی به شیوه کیفی انجام شده است، پژوهش حاضر از نوع پژوهش کیفی می باشد.

روش نمونه گیری اجرا شده، روش نمونه گیری موارد مطلوب بوده است. کتاب های فارسی و علوم اجتماعی به دلیل ماهیت محتوایی شان در انتقال پیام های انسانی _ اجتماعی و فرهنگی برای تحلیل محتوا در خصوص کارکرد نظام آموزش و پرورش در جهت آموزش ترافیک به کودکان، انتخاب گردیده است.

ابزار گردآوری اطلاعات: تحلیل تناسب و عدم تناسب محتوای نگارشی(متنی) و تصویری بر اساس معیار همخوانی یا ناهمخوانی با قوانین ترافیکی و اصول راهنمایی و رانندگی و رفتار مناسب ترافیکی می باشد.

روش تحلیل داده ها روش تحلیل محتوا است. در تحلیل محتوا کتاب های درسی واحد تحلیل متن و تصاویر بوده است. ابتدا متن نوشتاری و تصاویر بر حسب پیام های ترافیکی مورد بررسی قرار گرفته است و پس از آن فراوانی و کیفیت پیام به لحاظ آموزش دانش ترافیکی مورد تحلیل قرار گرفته است؛ و در ادامه داده ها در جداول تنظیم گردیده اند و در نهایت فراوانی ها و محتوا آموزش نقد و بررسی شده اند.

روایی و پایایی

جداول و معیارهای تناسب و عدم تناسب محتوا و تحلیل آن از سوی استاد محترم راهنما و بر اساس همخوانی با اهداف درسی کتاب و آموزش های دقیق ترافیکی ایران مورد تأیید قرار گرفته است.

نتایج و یافته ها

نکات ترافیکی از کتاب فارسی بخوانیم اول دبستان (چاپ ۱۳۹۵)

درس و صفحه	فراوانی	نوع پیام	محتوا آموزش	تصاویر
نگاره ی ۳، صفحه ی ۷	۵	۳ پیام صحیح و مطابق قانون ۲ پیام اشتباه	پیام های صحیح _ نمایش پلیس راهنمایی و رانندگی و رانندگانی که به دستور وی عمل کرده اند. _ توقف عابرینی که قصد عبور از عرض خیابان را دارند، هنگامی که چراغ راهنمایی و رانندگی برای خودرو ها سبز است. _ عبور عابرین از راه های مجاز (خط عابر پیاده و پیاده روها) پیام های نادرست _ عدم رسم خط کشی های لازم برای خیابان _ عدم به تصویر کشیدن چراغ عبور برای عابرین پیاده	
نگاره ی ۳، قسمت بین و بگو، صفحه ۸	۲	۲ پیام اشتباه	_ نمایش تابلو ایستگاه اتوبوس در سمت چپ خیابان (این تابلو می بایست در سمت راست قرار داشته باشد) _ عدم وجود هیچ گونه خط کشی برای خیابان	
نگاره ی ۳، قسمت گوش	۱	مناسب	پرسش مامور راهنمایی چه کارهایی انجام می	

	دهد؟(این پرسش می تواند بحثی تقویت کننده در باب دانش ترافیکی دانش آموزان را به دنبال داشته باشد)			کن و بگو، صفحه ۸
	_پدر و مادر در خیابان ایستاده اند و فرزندشان را بدرقه می کنند! فرزند آنان نیز در خیابان در حال دویدن است! این در حالی است که در تصویر عابر پیاده رسم شده است اما هیچ فردی از آن استفاده نمی کند.	اشتباه	۱	نگاره ی ۴ قسمت با هم بخوانیم، صفحه ۱۱
	_عدم رعایت حریم رودخانه توسط مسیر تعبیه شده. _به نظر می رسد مینی بوس میدان روستا را به طور خلاف جهت قانونی دور زده است!	اشتباه	۲	نگاره ی ۷، صفحه ۱۶
	_ارائه ی پرسش «دوست داری با چه وسیله ای به مسافرت بروی؟» این پرسش می تواند گفت و گو تقویت کننده ای در باره ی برخی از مسائل ترافیکی به دنبال داشته باشد.	مناسب	۱	درس ۱۰، بخش به دوستان بگو، صفحه ۵۹
	به تصویر کشیدن جاده که هیچ گونه از خط کشی های لازم را ندارد!	اشتباه	۱	درس ۱۷، صفحه ۸۵
	حرکت بسیار نزدیک خودرو در کنار رودخانه(عدم رعایت حریم رودخانه)	اشتباه	۱	بخش روان خوانی، صفحه ۱۱۲

درس و صفحه	فراوانی	نوع پیام	محتوا آموزش
درس چهارم، قسمت نگاه کن و بگو، صفحه ۲۶	۱	مناسب	نمایش تصویر خودرو سنگین در حال بوق زدن و آزار دیدن گوش پسری نزدیک آن. (ارائه تصویر مناسبی از آلودگی صوتی در ترافیک)
درس هفتم، صفحه ۴۳	۲	مناسب	_نمایش پلیس راهنمایی و رانندگی _متن: «چه خیابان های منظمی! چه رفت و آمد مرتبی! این نظم و ترتیب را در خیابان ها چه کسی ایجاد کرده است؟ مامور راهنمایی و رانندگی؛ همان ماموری که دوست ماست.»
درس سیزدهم، ایران زیبا، صفحه ۷۹	۱	مناسب	نمایش خودرو در حال سفر که راننده آن از کمربند ایمنی استفاده نموده است
درس سیزدهم، قسمت فکر کن و بگو، صفحه ۸۴	۱	مناسب	ارائه پرسش: «در سفر به چه چیزهایی باید توجه کنیم؟» می توان انتظار داشت این بخش به دانش ترافیکی دانش آموزان بیفزاید.
درس پانزدهم، صفحه ۹۳	۱	اشتباه	_عدم رعایت حریم فضای سبز توسط خودرو وانت _خودرو وانت مزبور پلاک ندارد!

نکات ترافیکی از کتاب فارسی بخوانیم سوم دبستان (۱۳۹۵)

درس و صفحه	فراوانی	نوع پیام	محتوا آموزش
درس سوم، صفحه ۳۱	۲	اشتباه	در تصویر حریم فضای سبز توسط خودروها رعایت نشده است
درس چهارم، صفحه ۳۸	۱	مناسب	تاکید به مسئله آلودگی صوتی خودرو ها

درس چهارم، صفحه ۴۱	۲	مناسب	-ارائه تصویر مناسب از مذموم بودن گوش دادن به موسیقی در خودرو با صدای بلند -ارائه تصویری مزوموم از سواری وانت که با بلندگو موجب آزار گوش دیگران می شود.
--------------------	---	-------	---

نکات ترافیکی از کتاب مطالعات اجتماعی سوم دبستان(۱۳۹۵):

درس و صفحه	فراوانی	نوع پیام	محتوا آموزش
جلد کتاب	۱	مناسب	نمایش مامور راهنمایی و رانندگی در حال های گفت و گو با کودک
درس ۱۳، صفحه ۴۰	۱	نامناسب	نمایش خودرو جمع آوری زباله در حالی که به خوبی پارک نکرده است و همچنین این فعالیت را در ساعت پر ترافیک انجام می دهد
فصل ۵، صفحه ۴۳	۱	نامناسب	ارائه تصویری که در آن موتورسیکلت ها در پیاده رو ها پارک کرده اند!
درس ۱۶، صفحه ۵۰	۱	نامناسب	توقف جرثقیل در حال کار روی خط عابر پیاده!
درس ۲۰، صفحه ۶۵	۱	مناسب	رسم خطوط عابر پیاده برای چهار راه ها در تصویر
درس ۲۲، صفحه ۶۸	۱	نامناسب	در تصویر اداره پست، موتور سیکلت در پیاده رو پارک شده است!
درس ۲۳، صفحه ۷۰	۱	مناسب	ارائه پرسش: «برای رفت و آمد در خیابان به چه چیزهایی باید توجه کرد؟»
درس ۲۳، صفحه ۷۰ (جدول)	۴	مناسب	ارائه گویه های مناسب برای امنیت ترافیکی(اهمیت تمرکز راننده، عدم بازی در خیابان، پیاده شدن از سمت راست خودرو، عدم حرکت در اتوبوس تا توقف کامل آن)
درس ۲۳، صفحه ۷۱	۵	مناسب	پوشیدن البسه روشن در شب،

حرکت در عابرین پیاده فقط از معابر تعیین شده (پیاده رو)، نمایش عبور عابر پیاده در حال عبور از خطوط عابر پیاده (تصویر)، نمایش تابلو های راهنمایی و رانندگی و توضیح پیام آنان، ارائه پرسش در باره عدم رعایت نکات ارائه شده			
ارائه ی نمونه های مناسبی از رفتار های سازگاران و ناسازگاران ی ترافیکی	مناسب	-	درس ۲۳، صفحه های ۷۲ و ۷۳
_توضیح درباره چراغ راهنمایی و رانندگی، ارائه تصویر از آن ها و ارائه پرسش هایی برای بحث در این باره _ارائه توضیح برای عبور از خیابان (تذکر عبور از خیابان از خطوط عابر پیاده، نحوه نگاه کردن به خیابان برای عبور از خیابان)	مناسب	۲	درس ۲۳، صفحه ۷۴
_پیام مناسب: تذکر استفاده از پل هوایی و ارائه تصویر از آن _پیام اشتباه: در تصویر ارائه شده یک عابر پیاده زیر پل هوایی، جایی که اتفاقا برای عدم حضور عابر پیاده نرده کشی هم شده است، در حال عبور می باشد! در یک پاراگراف رعایت قوانین مورد تاکید قرار گرفته است، اما این تاکید می تواند همراه با ارائه توضیح شناختی برای چرایی اهمیت رعایت این قوانین نیز باشد.	مناسب و اشتباه		درس ۲۳، صفحه ۷۵
پیام های مناسب _قسمت به کار بندیم (الف): اجرا نمایش گروهی از مقررات رفت و	۳مناسب ۱نامناسب		درس ۲۳، صفحه ۷۶

<p>آمد در خیابان _ (ب): معرفی و گفت و گو درباره ی پلیس مدرسه _ تصویر: نمایش تابلو ورود ممنوع و عابرپیاده و چراغ راهنمایی رانندگی و استفاده درست از آنان پیام نامناسب توقف خودرو سمنند روی خط عابرپیاده!</p>				
<p>ارائه شغل راهنمایی و رانندگی و تکمیل قسمت خدمت او</p>	مناسب	۱	کاربرگ شماره ۹	
<p>معرفی و توضیح ۸ مورد از تابلوهای راهنمایی و رانندگی و چراغ راهنمایی و رانندگی (پیشنهاد می شود توضیح چراغ زرد هم به تصاویر اضافه شود)</p>	مناسب	۱	کاربرگ شماره ۱۹	
<p>آموزش مسائل مربوط به رفت و آمد در خیابان، برخی از مسائل ترافیکی را این بار در بافت شهری نشان می دهد</p>	مناسب	۱	کاربرگ شماره ۲۰	

نکات ترافیکی از کتاب مطالعات اجتماعی چهارم دبستان (۱۳۹۵)

محتوا آموزش	نوع پیام	فراوانی	درس و صفحه
معرفی رفتار مذموم پارک کردن در جای نامناسب	مناسب	۱	درس ۱، صفحه ۴، قسمت فعالیت
حضور عابرین پیاده در خیابان، توقف موتورسیکلت نزدیک تابلو ایستادن ممنوع	نامناسب	۲	درس ۲، صفحه ۷، عکس دوم از میدان امام(ره)
قرار داده شدن سطل زباله در خیابان	نامناسب	۱	درس ۳، صفحه ۸، عکس سمت چپ
نمایش ایستگاه اتوبوس و افراد در حال انتظار (ارائه فرهنگ استفاده از حمل نقل عمومی)	مناسب	۱	درس ۳، صفحه ۹
عدم حرکت خودروها بین	نامناسب	۲	تصویر فصل ۲، صفحه ۱۹

خطوط، تجاوز خودروها به حریم عابر پیاده ی در حال عبور از خط عابر				
حضور عابریاده در میدان!	نامناسب	۱	درس ۵، صفحه ۲۰	
در تصویر ارائه شده عدم حرکت خودروها در بین خطوط مشاهده می شود!	نامناسب	۱	درس ۵، صفحه ۲۲	
در متن: «کارخان هها و اتومبیل ها مواد شیمیایی و سمی را به محیط وارد می کنند و موجب آلوده شدن آب، خاک و هوا می شوند.» برای فرهنگ سازی استفاده درست از وسایل حمل و نقل	مناسب	۱	درس ۱۹، صفحه ۸۶	
نمایش برخی از تابلوهای راهنمایی و رانندگی که برای حفاظت از حیوانات و طبیعت تعبیه گردیده اند.	مناسب	۱	درس ۱۹، صفحه ۸۷، قسمت فعالیت	
نمایش مکان ایستگاه های وسایل حمل و نقل عمومی	مناسب	۱	کاربرگه شماره ۴	

نکات ترافیکی از کتاب مطالعات اجتماعی پنجم دبستان (۱۳۹۵)

محتوا پیام	نوع پیام	فراوانی	درس و صفحه
اهمیت ترس در خصوص مخاطرات مرتبط با ترافیک	مناسب	۱	درس ۲، صفحه ۱۰، فعالیت ۶، مورد الف
ارائه تعریف وسایل حمل و نقل	مناسب	۱	درس ۸، صفحه ۳۷
نمایش انواع وسایل حمل و نقل	مناسب	۱	درس ۸، صفحه ۳۸، شکل پایین صفحه
نمایش و پرسش درباره کارکرد حمل و نقل	مناسب	۱	درس ۸، صفحه ۳۹، فعالیت
توضیح انواع راه های حمل و نقل و اهمیت آنان	مناسب	۱	درس ۸، صفحه ۴۱
نمایش پلیس راهنمایی و رانندگی، تذکر اهمیت رعایت سرعت مطمئن و فرهنگ سازی در زمینه عدم ارتباط مهارت رانندگی با عدم رعایت قوانین	مناسب	۴	درس ۸، صفحه ۴۲

رانندگی، تمرکز حواس راننده و رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی			
پرسش: «اگر شما همیار پلیس راه باشید، به خانواده های که می خواهند به مسافرت بروند، چه توصیه هایی می کنید؟»	مناسب	۱	درس ۱۰، صفحه ۵۴
فراوانی شماری استفاده از وسایل نقلیه	مناسب	۱	کاربرگه شماره ۷
ایجاد بینش برای انتخاب وسیله حمل و نقل مناسب با هدف جابجایی	مناسب	۱	کاربرگه شماره ۸

نکات ترافیکی از کتاب مطالعات اجتماعی ششم دبستان (۱۳۹۵):

محتوا پیام	نوع پیام	فراوانی	درس و صفحه
در قطعه از روزنامه، مصرف بالا سوخت وسایل نقلیه در ایران تذکر داده شده است.	مناسب	۱	درس ۸
نوع سوخت وسایل نقلیه بررسی گردیده است و اهمیت مصرف آن بیان شده است	مناسب	۱	کاربرگه شماره ۱۰

جدول مقایسه کمی محتواهای مرتبط با آموزش ترافیک:

نام کتاب	پایه	تعداد صفحات کل کتاب	تعداد صفحات حاوی پیام ترافیکی	تعداد پیام های مناسب	تعداد پیام های نامناسب
علوم اجتماعی	سوم	۱۰۶ (به همراه جلد کتاب)	۱۶	۲۲	۶
علوم اجتماعی	چهارم	۱۲۱	۱۰	۵	۷
علوم اجتماعی	پنجم	۱۳۵	۹	۱۲	۰
علوم اجتماعی	ششم	۱۵۴	۲	۲	۰
فارسی (بخوانیم)	اول	۱۲۸	۷	۵	۹
فارسی (بخوانیم)	دوم	۱۲۸	۵	۶	۱
فارسی (بخوانیم)	سوم	۱۳۶	۳	۳	۲
فارسی (بخوانیم)	چهارم	۱۵۲	۰	۰	۰
فارسی (بخوانیم)	پنجم	۱۵۲	۰	۰	۰
فارسی (بخوانیم)	ششم	۱۲۸	۰	۰	۰

بحث و نتیجه‌گیری:

بررسی محتوا و کیفیت پیام‌های ترافیکی پژوهش حاضر چند نکته را نمایان کرده است. همان‌طور که پیش‌تر بررسی شد محتوا و کیفیت پیام‌های تصویری کتب بررسی شده، نیازمند بازنگری اساسی می‌باشد. پیام‌هایی که به صورت گرافیکی رسم شده‌اند، اغلب فاقد تمامی محتواهای لازم‌اند و پیام‌هایی که از عکس‌های واقعی بودند در برخی موارد از بروز تخلفات بودند، بی‌آن‌که تخلف رخ داده شده بررسی شده باشد و بیشتر به تبلیغ آن‌ها شباهت دارند.

همچنین پیام‌های متنی نیز نسبت به اهمیت و کاربردی بودن این موضوع، نیازمند به افزایش محتوا به نظر می‌رسد. برای کتاب علوم اجتماعی سوم دبستان، رفع پیام‌های نادرست و افزایش محتوای مرتبط با دانش ترافیک ضرورت دارد. نظر به بیشتر بودن پیام‌های نادرست در کتاب علوم اجتماعی چهارم دبستان، تجدید نظر اساسی در باره پیام‌های ترافیکی از نظر صحت و مقدار محتوا لازم است. درباره کتب علوم اجتماعی پنجم و ششم دبستان افزایش محتوا پیشنهاد می‌شود. نظر به تعداد بالای محتواهای نادرست ترافیکی در کتاب فارسی (بخوانیم) اول دبستان، اصلاح این موارد برای کاهش یادگیری پنهان بدکارکرد اهمیت دارد. برای سایر کتب فارسی (بخوانیم) دوره دبستان رفع اشکالات زمینه آموزش ترافیک و افزایش پیام‌های صریح و پنهان در این باره به نظر لازم می‌رسد.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به عدم دسترسی کامل به آنچه که واقعا در کلاس‌ها آموزش داده می‌شود، نام برد. زیرا این احتمال وجود دارد که مدرسین محترم، مباحث کتاب را بیشتر بسط و توضیح دهند. پیشنهاد می‌شود سایر پژوهشگران با اجرا مصاحبه‌هایی از مدرسین و دانش‌آموزان این دوره در باره چگونگی آموزش ترافیک اطلاعات بیشتری جمع‌آوری نمایند.

همچنین با توجه به سطح رشد شناختی دانش‌آموزان این دوره تحصیلی پیشنهاد می‌شود بازدید از پارک‌های ترافیکی در سرفصل‌های درسی کتاب علوم اجتماعی گنجانده شود تا آموزش عملیاتی و عینی محتواها نیز صورت پذیرد.

منابع:

- Adler, G., Rottunda, S. J., & Dysken, M. W. (1996). The driver with dementia: A review Akademischer Verlag.
- Berr, W., Krause, M. & Sachs, H. (2007). Drogen im Straßenverkehrsrecht. Recht in Bundesanstalt für Straßenwesen (2000). Mehr Verkehrssicherheit für Senioren. Berichte der Bundesanstalt für Straßenwesen. Heft M 123, Bergisch Gladbach: Wirtschaftsverlag der Praxis, Heidelberg: C.F. Müller.
- Drogenfahrt in Deutschland. Heft M 175, Bremenhaven: Wirtschaftsverlag NW.
- Gstalter, H. (2001). Lexikon der Psychologie (V. 4, P. 406-409). Heidelberg: Spektrum interventions with the example of the IFT-course. Leipzig: University.
- Iwersen-Bermann, S. & Kauert, G. (2006). Untersuchungen zur Entdeckung der Klebelsberg, D. (1982). Verkehrspsychologie, Berlin: Springer.
- Kollbach, B. (2011), Differential effectiveness analysis of traffic psychological of the literature. American Journal of Geriatric Psychiatry
Ozcan Saritas & M. Atilla Oner, 2004 , Elsevier, Sience Direct.
- بزرگمهرنیا، رضا، 1389، حمل و نقل و مدیریت شهر
پزشکی قانونی کشور، آمار متوفیات و مصدومین ناشی از حوادث رانندگی ارجاعی به مراکز پزشکی قانونی، ۱۳۹۵.
تربتی، امیرعلی؛ ۱۳۹۰، تلفیق رویکرد تغییر رفتار بر اساس نظریه انتخاب با مدل شش کلید طلایی موفقیت در مدیریت ترافیک جهت افزایش اثر بخشی اجتماعی آموزش و تبدیل تهدید رشد جمعیت به فرصت تحول فرهنگی و آموزش انسان محور ترافیک.
شریفی، پریچهر؛ ۱۳۹۰، ترافیک ایمنی و راهکارهای اجرایی ارتقا آن.
فیلوان ترکمن، محمد؛ موسوی، یاسر و ...؛ ۱۳۹۴، بررسی فرهنگ ترافیک و روانشناسی رفتاری جوانان.
مرادی، علی؛ رحمانی، خالد و ...؛ ۱۳۹۵، مروری بر وضعیت حوادث رانندگی در ایران در مقایسه با سایر کشور ها؛ مجله پزشکی قانونی ایران، ۱۳۹۵، دوره ۲۲ شماره ۱، ص ۴۵ تا ۵۳.
نجات، جعفر؛ خوشرفتار، عبدالرضا و ...؛ ۱۳۹۰، نقش برنامه درسی پنهان در جامعه پذیری دانش آموزان.